

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΩΝ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ

ΤΟΥ

ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΥΠΟ

ΔΙΔΗΚΤΗΡΙΟΥ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ ΤΟΥ Δ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Ο ΚΑΔΜΟΣ»

Α. Β. ΠΑΣΧΑ

1892

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΩΝ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ
ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

γυμνασιάρχου του Β' Γυμνασίου.

• ΝΟΥΣ ΥΓΙΗΣ ΕΝ ΣΩΜΑΤΙ ΥΓΙΕΙ •

Φιλόμουσοι κύριοι καὶ κυρίες!

Συνήροντο τὸ πάλαι ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἐν Νεμέᾳ, ἐν Ἴσθμῳ καὶ ἐν Δελφοῖς ἀπὸ περάτων τῆς Ἑλλάδος πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας ἄνδρες, οἱ μὲν ἵνα μέρος λαμβάνωσιν εἰς τοὺς ἐκεῖ τελουμένους πανελληνίους ἀγῶνας, οἱ δὲ ἵνα θεαταὶ γίνωνται τῆς εὐεξίας τῶν σωμάτων τῶν ἀγωνιζομένων, καὶ τοὺς νικητὰς ἀποδεικνυομένους εἰς τὰ διάφορα ἀγωνίσματα ἐπευφημῶσι· συνήλομεν σήμερον καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα οὐχὶ βεβαίως ἵνα ἴδωμεν, ὡς ἐκεῖνοι, ἔνθεν μὲν Ἑλληνοδίκας, κριτὰς τῶν ἀγῶνων καταστάντες ἔνθεν δὲ παντοῖα ἄλλα προκείμενα, καὶ πκράταξιν ἐφήβων ἀκμαίων καὶ νεανιῶν ἀλκίμων, τὴν κατάπτωσιν τῆς ὑπληγγοῦς καρδοκούντων, ἵνα τῆς εὐγενοῦς σταδιοδρομίας ἀρξῶνται· ἀλλ' ἀθρόοι συνερρῦμεν εἰς τὸν νεωστὶ ἐπισκευασθέντα, καὶ περικαλῆ ἤδη γενόμενον τοῦτον περίβολον, ὅπως ἐορτάσωμεν τὰ Ἐγκαίνια καθιδρύματός, ἐν ᾧ μέλλουσι νὰ παρασκευάζονται ἄνδρες καὶ κατὰ τὰ σώματα εὖ ἔχοντες, καὶ κατὰ τὸν νοῦν ὑγιεῖς.

Καὶ μὴ φανῆ παράδοξον ἂν σήμερον τελούμεν Ἐγκαίνια καθιδρύματος, εἰ καὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν τοῦτο συνεστάθη. Ἡ αἰτία τούτου εἶνε ὅτι ἡ σύστασις τῶν τοιούτων γυμναστικῶν τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοῦς καθιδρυμάτων ἐγένετο

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΤΡΩΝ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΤΡΩΝ
ΗΓΙΟΓΡΑΣΟΗ ΤΗΝ 17 ΜΑΙ 1978

ἴσως οὐχί ἐξ ἐπιγνώσεως τῆς σπουδαιότητος τοῦ μαθήματος τῆς Γυμναστικῆς, ἀλλ' ἀπλῶς διὰ τὸν τύπον, ἵνα φαινόμεθα καὶ ἡμεῖς ὅτι κατὰ μίμησιν μᾶλλον ἀκολουθοῦμεν ὅ,τι ἐν ἄλλοις πεπολιτισμένοις λαοῖς τῆς Δύσεως κατ' ἐπιγνώσιν ἀπὸ πολλοῦ γίγνεται.

Εἰς τὴν ἀμυχρίαν ταύτην περιπετώκαμεν, τέλεον ἀγνοοῦντες τὰ μέγιστα ὠφελήματα, ἅπερ εἰς τὰ σώματα ἡμῶν καὶ τὴν διάνοιαν ἐκ τῶν τοιούτων καθιδρυμάτων προσγίγνονται. Ἡ ἀγνοία δὲ αὕτη σπουδαιοτάτου πράγματος, προήρχετο βεβαίως ἐκ τῆς ἀγνοίης τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου τῶν ἡμετέρων προγόνων. Ὁ λαὸς δὲ ἐκεῖνος, ὅστις ἢ αὐτὸς δὲν ἐσπούδατε τῶν προγόνων αὐτοῦ τὰ καλὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, ἢ οἱ κυβερνῶντες αὐτὸν δὲν ὠδήγησαν εἰς τὴν σπουδὴν ταύτην, καὶ δὲν ἐπέβαλον αὐτῶ τὴν μίμησιν τῶν προγονικῶν ἀγαθῶν, καὶ τὴν κατὰ ταῦτα ἀπαρέγκλιτον δίαιταν, ὁ λαὸς οὗτος ἐξ ἀγνοίας παρασύρεται καὶ ἀκολουθεῖ τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ ἐπικρατοῦντα ἤθη καὶ ἔθιμα, καὶ πάσχει, ὡς εἰκόσ, ὅ,τι πάσχομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, δικαιώμενοι οὐχί κατὰ τὰ ἤθη τῶν ἡμετέρων προγόνων, τὰ συμφώνως πρὸς τὸν προοριζόμενον τοῦ λογικοῦ πλάσματος, τοῦ ἀνθρώπου, κεκαλονισμένα, ἀλλὰ κατὰ ἤθη, ὅπως ἀπάδοντα καὶ πρὸς τὸν χαρακτήρα ἡμῶν καὶ πρὸς τὸν προορισμὸν ἐν γένει τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὴν ὀρθότητα ὅμως τῶν ἐθίμων τῶν προγόνων ἀναγνωρίζαντες οἱ σωφρονοῦντες Ἑὼρωπαῖοι, καὶ κατὰ βῆθος σπουδάσαντες καὶ τὸν ἰδιωτικὸν καὶ πολιτικὸν βίον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, παρέλαβον ὅ,τι ἐκεῖνοι ἐδογματίσαν λυσιτελεῖς εἰς τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀνάπτυξιν, καὶ εἰσαγαγόντες τὰ δόγματα ἐκεῖνα, εἰς τοὺς λαοὺς τῶν διεμέρρωσαν ἑαυτοὺς κατὰ τὴν σωματικὴν δίαιταν τῶν ἡμετέρων προγόνων, καὶ αὐτοὶ μὲν ἀπολαύουσι πρὸ πολλοῦ τῶν καλῶν τῶν προγόνων ἡμῶν, ἡμεῖς ὅμως ἀγνοοῦντες τοὺς ἀληθεῖς δημιουργοὺς καὶ ἰδρυτὰς αὐτῶν τούτων τῶν καλῶν, γινόμεθα γελοῖοι θαναμασταὶ τῶν Φράγκων, καὶ ἀποδίδομεν εἰς αὐτούς

ὅτι ἐκεῖνοι πρὸς σωματικὴν εὐεξίαν καὶ εὐρωστίαν τοῦ πνεύματος ἐδημιούργησαν, καὶ ὑπόδειγμα τοῖς ἐπιγιγνομένοις κατέλιπον.

Οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκ σώματος καὶ πνεύματος συνίσταται, καὶ καλῶς γινώσκοντες ὅτι ἡ εὐεξία καὶ ἡ ῥώμη τοῦ σώματος φέρει τὴν εὐεξίαν καὶ τὴν δύναμιν εἰς τὸ πνεῦμα, περισπούδαστον χρῆμα ἐνόμιζον τὴν ἐξ ἀπλῶν ἰσχυρῶν ἐξάσκησιν τοῦ σώματος, καὶ πρῶτοι αὐτοὶ δογματίσαντες τὸ: Νοῦς ὑγιὴς ἐν σώματι ὑγιεῖ. διέγραψαν καὶ τὰ πρὸς κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ δόγματος αὐτοῦ νομοθετήματα. Ἴνα δὲ ἀποδείξωσι τὴν ἀλήθειαν τοῦ δόγματος τούτου καθιδρύσταν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐν ἀτάταις ταῖς πόλεσι Γυμναστήρια. Πρὸς ταῦτα δὲ ὅπως εὐλαβῶς ἔχωσιν οἱ πολῖται ἐξήρτησαν αὐτὰ διὰ νομοθετημάτων ἀντιστηρῶν ἀπὸ τῆς ὀρησκείας. Περιέβαλον δὲ τὰ καθιδρύματα ταῦτα μετὰ τὴν ἀγιότητα τῆς ὀρησκείας, διότι ἐδόξαζον ὅτι καλῶς ἡ ὀρησκεία ἀπαιτεῖ τὴν ἀρμονίαν μετὰ τῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς λογικῆς αὐτοῦ φύσεως, οὕτως ἵνα ὑπάρῃ ἀρμονία μετὰ τὸ σῶμα καὶ πνεύματος ὅπως ὑγιῶς καὶ ἐναρμονίως ἐργάζεται ὁ νοῦς, ἀνάγκη γὰρ κατασταλῆ διὰ τῶν ἀσκήσεων ὑγιὴς καὶ τὸ σῶμα. Διότι ὅταν τὸ σῶμα ἀρρωστῆ, ἀρρωστικῶς ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ πνεῦμα, ἀρρωστα δὲ ἕνεκα τούτου ἀποβαίνουσι καὶ τῆς διανοίας: τὰ γεννήματα.

Ἐκ τῆς ὀρθῆς ταύτης δοξασίας ἐρμώμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν ἐθεώρουν τὴν Γυμναστικὴν ὡς πανάκειαν οὐ μόνον τῶν ἀρρωστημάτων τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρρωστημάτων τοῦ πνεύματος, διὰ τοῦτο δὲ καὶ μέρος τῆς ὑγιεινῆς αὐτὴν ἠγοῦντο, καὶ τοιαύτην ἀληθῶς διὰ τῶν κανονικῶν ἀσκήσεων καθίσταν. Τοσοῦτον δὲ ἀναγκαίον ἐθεώρουν αὐτὴν πρὸς διατήρησιν τῆς ὑγείας, ὅσον ἐπίσης ἀναγκαίον ἐνόμιζον καὶ τὴν ἰατρικὴν πρὸς Θεραπείαν τῶν νοσημάτων. Διὸ καὶ τὴν ἵδρυσιν τῶν Γυμναστηρίων ἀπέδιδον, καλὰ λέγει ὁ Γαληνός, εἰς τὸν Ἴπποκράτην, καὶ πρὸ αὐτοῦ εἰς

πάντας ἐκείνους, ὅσοι ἐδοξάσθησαν ἐπὶ ῥώμῃ καὶ σώματος καὶ πνεύματος, ἤτοι εἰς τὸν Ἡρακλέα, τὸν Θηρέα, τὸν Ἰάσονα, τὸν Κάττορα καὶ Πολυδεύκη. Ὑπαγαγόντες δὲ τὰ Γυμναστήρια ὑπὸ προστάτῃ καὶ κηδεμόνι τῷ Ἀπόλλωνι, ἐθεώρουν ταῦτα ἱερὰ τῷ Θεῷ τούτῳ, ὅστις ἦν καὶ τῆς ἰατρικῆς Θεός. Τοὺς δὲ γυμναστικούς περιβόλους ἐκόσμου ἔνθεν μὲν ἀγάλματα μεγαλοπρεπῆ τοῦ Θεοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς θεᾶς Ὑγείας, ἔνθεν δὲ ἀνδριάντες τῶν ἐπὶ ῥώμῃ καὶ ἀνδρείᾳ διαπρεφάντων καὶ δοξασθέντων ἡρώων τῆς ἀρχαιότητος.

Τοιαύτην δόξαν περὶ τῆς Γυμναστικῆς ἔχοντες οἱ πρόγονοι ἡμῶν, εἶχον ἰδρυμένα ἐν πάσῃ πόλει Γυμναστήρια, καὶ οὐδεμία πόλις ἐλέγετο πόλις, ἂν μὴ εἶχεν ἐν τούλᾳ-χιστον τοιοῦτον καθίδρυμα. Ἐν Ἀθήναις, ἥτις ἐθεωρεῖτο κατὰ Πλάτωνα τὸ παιδευτήριον ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ Πρυτανεῖον τῆς σοφίας, ὑπῆρχον τρία τοιαῦτα, ὧν τὴν ἐπιτήρησιν ἀνέθηκε διὰ νόμου ὁ Σόλων εἰς τοὺς λεγομένους Παιδοτρίβας ἢ Γυμναστάς. Ὁ ἔχων δὲ τὴν ὅλην διοίκησιν τῆς κανονικῆς λειτουργίας αὐτῶν ἐλέγετο Γυμνασίαρχος, καὶ ἡ ἀρχὴ αὕτη τοῦ Γυμνασιάρχου ἦτο ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων λειτουργιῶν τῆς πολιτείας. Ὁ Γυμνασίαρχος ἐκτὸς τῆς ἐποπτείας, ἣν εἶχε πρὸς κανονικὴν λειτουργίαν τῶν ἀσκήσεων, ἐπετήρει αὐστηρῶς καὶ τὴν ἔξω τῶν Γυμναστηρίων διαγωγὴν τῶν ἐφήβων. Πρὸς τὴν ἀκριβῆ δὲ ταύτην ἐπιτήρησιν εἶχεν ἡ πολιτεία καὶ ἄλλην ἀρχὴν σπουδαιωτάτων τὴν τῶν Δέκκ μὲν Σωφρονιστῶν ἐν Ἀθήναις, τὴν τῶν Παιδονόμων δὲ ἐν τῇ Σπάρτῃ καὶ ἀλλαγοῦ.

Τὸ ἔργον τῆς ἀρχῆς ταύτης ἦτο νὰ ἐποπτεύῃ αὐστηρῶς τὴν ἀγωγὴν τῶν νεωτέρων ἔξω τῶν Γυμναστηρίων, καὶ πᾶσαν αὐτῶν παρεκτροπὴν, ἀντιβαίνουσαν εἰς τοὺς ἠθικούς νόμους, καὶ εἰς τὸν σκοπὸν, ὃν ἐπεδίωκον διὰ τῆς Γυμναστικῆς, νὰ καταγγέλλῃ οὐ μόνον εἰς τὸν Γυμνασίαρχον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Βουλὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἥτις κυρίως εἶχε τὴν γενικὴν ἐπιστάσιαν πάντων τῶν πολιτῶν, καὶ μάλιστα τῶν νεωτέρων, μεγίστην δὲ πρόνοιαν ἐλάμβανεν αὕτη

τοῦ νὰ διάγωσιν οἱ νέοι ἐν αὐστηροτάτῃ σωφροσύνῃ καὶ ἐγκρατεῖᾳ ἐντός τε καὶ ἐκτός τῶν Γυμναστηρίων.

Ἐκ τῶν ἀκριβῶς καὶ αὐστηρῶς κεκανονισμένων τούτων διατάξεων τῶν κατὰ τὰ Γυμνάσια καταστραίνεται ἡ μεγίστη τῶν προγόνων πρόνοια, ἣν ἐλάμβανον ἵνα μορφώσωσι πολίτας οὐ μόνον κατὰ τὰ σώματα ῥωμαλέους καὶ κατὰ τὸν νοῦν ὑγιεῖς, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν καρδίαν ἐγκρατεῖς καὶ σώφρονες, καὶ ἐν γένει ἠθικούς· διότι ἐνόμιζον ὅτι τέλειος πολίτης καὶ χρήσιμος τῇ Πατρίδι εἶνε ἐκεῖνος ὅστις φέρει ἐν ἑαυτῷ τὴν τριπλῆν ταύτην παιδείου, ἥτοι τὴν ῥώμην τοῦ σώματος, τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν διάπλασιν τῆς καρδίας. Ἐκ τῆς τριπλῆς δὲ ταύτης παιδείου πηγάζει κατὰ Πλάτωνα συλλήβδην πᾶσα ἀρετὴ.

ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν λοιπὸν τοιούτων ἀργῶν, διατελοῦσα, καὶ ὑπὸ τοιούτους ἔρους κανονισθεῖσα νὰ λειτουργῇ ἡ Γυμναστικὴ ἐνεποιεῖ εἰς τὰ σώματα εὐεξίαν, εὐρωστίαν καὶ εὐκίνησιαν. Ἡ εὐεξία δὲ καὶ ἡ εὐκίνησις τοῦ σώματος, μεταδιδούσα τὴν εὐκίνησιαν καὶ δύναμιν εἰς τὸ πνεῦμα, ἐνέπνεεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πολιτῶν αἰσθητικὰ γενναῖα καὶ ἀνδρεία ὥστε ῥωμαλεώτερον μὲν καὶ ἀξιοβώτερον νὰ μάχωνται κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος, εὐκολώτερον δὲ νὰ ὑπομένωσι τὰς ταλαιπωρίας καὶ νὰ καρτερῶσιν εἰς τὰς παντοειδεῖς ἐπιηρείας τῶν τεσσάρων καιρῶν τοῦ ἔτους. Ἐθίζουσα δὲ τὰ σώματα εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἐξοικειοῦσα αὐτὰ πρὸς τὰς ἐπιδράσεις τοῦ ἠέλου, ἢ πρὸς τοῦ ψυχροῦ τὴν ἐπιμύτητα, καλίστη ταῦτα ἄτρωτα εἰς τὰ παντοῖα νοσήματα, ἢ κάλλιον εἰπεῖν τὰ νοσήματα αὐτὰ εἰς τὰ σώματα τῶν ἀσκουμένων δὲν ἠδύναντο νὰ εἰσδύσωσι, διότι ἡ Γυμναστικὴ, ἐχυροῦσα ταῦτα διὰ τῶν διηνεκῶν ἀσκήσεων, παρασκεύαζεν ἥττον ὑπικείμενα εἰς τὰς νόσους, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Λουκιανὸν εἰς καλῶς γεγυμνασμένον σῶμα οὔτε νόσος, οὔτε κάματος ἐμπίπτει· «τὰ ἐνδοθεν γὰρ εὖ παρεσκευάσται αὐτῷ, καὶ τὰ ἔξω μάλα καρτερῶς πέφρακται, ὥστε μήτε παρῖεναι εἰς τὰ ἔτω, μηδὲ παραδέχεσθαι μήτε Ἥλιον μήτε κρύος ἐπὶ λύμῃ τοῦ σώματος».

Ἡ Γυμναστική διὰ τῆς κανονικῆς κινήσεως, τιθεῖσα εἰς ταχυτέραν κίνησιν τὸ αἷμα, ποιεῖ αὐτὸ ζωηρότερον· καὶ θρεπτικω-ερον. Οὕτω δὲ ἀπεργαζομένη ἐρυθρὰ καὶ ἀρρενωπὰ τὰ σώματα, δίδωσιν εἰς αὐτὰ ἀνάπτυξιν εὖρωστον καὶ ὠραίαν συμμετρίαν, πολὺ τὸ ἔμφυγον καὶ θερμὸν καὶ ἀνδρωδες κατὰ τὸν Λουκιανὸν ἐπιφαίνοντα. Τοιαύτην εὖρωστον, ἀνάπτυξιν καὶ ὠραίαν συμμετρίαν ἔδιδεν ἡ Γυμναστικὴ εἰς τὰ σώματα τῶν ἡμετέρων προγόνων. Ταύτην δὲ ἀπαικονίζουσα ἡ Τέγνη εἰς τὴν ἄψυγον ὕλην, τὸ μάρμαρον, ἐνέβαλλεν εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ ἄψυγον μάρμαρον ψυχὴν καὶ κάλλος θαυμάσιον. Τοῦτο δὲ τὸ ἔξογον καὶ θαυμάσιον κάλλος ἀποθαυμάζουσι σήμερον οἱ Λαοὶ τῆς Δύσεως, ἔχοντες τὰ πρότυπα αὐτοῦ ἐν τοῖς Μουσεῖοις αὐτῶν. Ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν ἐπιθυμοῦσιν ἔτι μάλλον νὰ κορέσωσι τὴν φιλομάθειαν αὐτῶν, ἀποδημοῦσιν ἐκάστοτε, καὶ, ὄρη σκιέεντα ὑπερβαίνοντες, θάλασσαν δὲ ἠγγήσαν διαπλέοντες ἀθροῦι ἔρχονται εἰς τὴν γῶραν ταύτην τοῦ πνεύματος, ἵνα ἴδωσι καὶ τὸν τόπον ἐνθα ἐδημιουργήθη ἡ εἰκὼν τοῦ Καλοῦ, καὶ θαυμάσωσι τῶν Πατέρων ἡμῶν τὴν ἀγγίξιαν καὶ μεγαλοφυΐαν!

Ἄλλ' ἐκ τῶν Γυμναστηρίων, τῶν ἱερῶν τούτων τοῦ Ἀπόλλωνος καθιδρυμάτων, δὲν ἐπερίζοντο οἱ πατέρες ἡμῶν τὴν ῥώμην καὶ εὐκίνησιαν τοῦ σώματος, οὐδὲ τὴν εὐτραπeliάν καὶ δύναμιν τοῦ πνεύματος μόνον, ἀλλ' ἐν τοῖς ἱεροῖς τούτοις περιβάλοις ἐξησφαλίζετο καὶ ἡ ἠθικὴ τῶν νεωτέρων. Διότι περὶ τὰ Γυμνάσια διατρίβοντες οὗτοι, καὶ ἐκεῖ τὸ σῶμα καὶ τὸν νοῦν ἅμα ἀσκούμενοι, περὶ οὐδὲν τῶν αἰσχροῶν ἀπέκλινον, οὐδὲ ὑπ' ἀργίας εἰς ὕβριν καὶ ἀκολασίαν ἐτρέποντο, οὐδὲ περιέπιπτον εἰς ἄλλα φθοροποιὰ τῶν ἡθῶν καὶ τῆς υγείας αὐτῶν ἔργα, ὅσα ἡ ἀργία, ἡ ἀκηρῆα καὶ ἡ μαλθακότης ἐπιτεγναῖται, ἀλλ' ἐκεῖ διημερεύοις ἐθαύμαζον τοὺς ἐν ταῖς γυμνασίαις πρωτεύοντας, ἡμιλλῶνται δὲ καὶ ἐφιλοτιμοῦντο ὅμοιοι ἐκείνων νὰ γείνωσι καὶ τῶν συμπολιτῶν τὸν ἔπαινον ἐπισπάσωσιν. Ἴνα δὲ διεγείρηται ὁ ζῆλος αὐτῶν, καὶ ὁ πρὸς τὴν δόξαν πόνος ἡ πολιτεία εἶχε νομοθετήσῃ νὰ δίδωνται καὶ ἄλλα τῶν ἀγῶνων,

ἀπλᾶ μὲν καὶ πενιγρά, ἀλλὰ μεγάλως ἐπιδρῶντα ἐπὶ τῆς ψυχᾶς τῶν ἀγωνιζομένων, ἀναζωπυροῦντα δὲ καὶ ἀναπλέγοντα τὸν πρὸς τὴν Γυμναστικὴν ἔρωτα τῶν πολιτῶν. Τῶν μικρὰ δὲ ταῦτα ἄθλα, ἅπερ ἐλάβανον οἱ ἀριστεύοντες κατὰ πόλεις, καὶ οἱ ἔπαινοι τῶν συμπολιτῶν, ἐξήγειρον τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν, καὶ ὑπεθέρμαινον τὸν πόθον τοῦ νᾶ ἀξιώθῃσι τοιοῦτῶν ἄθλων τῆς ἀνδρείας αὐτῶν καὶ κατὰ τοὺς Πανελληνίους ἀγῶνας. Διότι οἱ στέφανοι ἐκ δάφνης ἢ σελίτων, ἐκ πίτυος ἢ ἀπὸ κοτίνου, ὧν περ ἤξισθοντο οἱ νικηταὶ εἰς τοὺς Πανελληνίους ἐκείνους ἀγῶνας, προσῆπτον δόξαν ἐπιζήλον οὐ μόνον εἰς τοὺς νικητάς, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς, καὶ εἰς τὴν Πατρίδα αὐτῶν. Ἡ ἀφελῆς δὲ τοῦ Πινδάρου καὶ τοῦ Σιμωνίδου μῦσσα ἐπεργασμένη εἰς ἐξύμνησιν τῆς σωματικῆς βίωσις τοῦ στεφανουμένου, ἐξῆρε διὰ τῶν ἀσμάτων τὴν δόξαν τῶν νικητῶν, ἃ ἀνυψοῦσα τὸ φρόνημα τῶν θεατῶν, προὔκαλεῖτο πάντα εἰς μίμησιν καὶ συμμετοχὴν τῶν ἀγῶνων.

Ὅτε δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σόλωνος καὶ μετὰ ταῦτα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Κλεισθέους τὸ κλέος καὶ ἡ δόξα τῶν Ὀλυμπιονικῶν διὰ τῆς ποιήσεως ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα διεσαπίσθη, καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς βίωσις προσετέθησαν καὶ ἀγῶνες πλούτου καὶ σοφίας, τότε εἰς τὸ στάδιον τῶν Πανελληνίων ἐκείνων ἀγῶνων συνέβησαν οὐ μόνον οἱ ἔχοντες νᾶ ἐπιδείξωσι τὰ σωματικὰ αὐτῶν πλεονεκτήματα, ἀλλὰ καὶ σοφοὶ καὶ πλούσιοι. Διὸ ἐκεῖ ποιηταί, ἐκεῖ ῥήτορες, ἐκεῖ ἱστορικοὶ ἀναγινώσκοντες ἀγωνιστικῶς τῆς διανοίας αὐτῶν τὰ γενήματα ἐδοξάζοντο. Ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐδοξάσθη Ἡρόδοτος ὁ πατὴρ τῆς ἱστορίας ἡ δόξα δὲ αὕτη τοῦ Ἡροδότου ἐγένετο ἡ αἰτία τοῦ πνευματικοῦ ἐκείνου ἀριστουργήματος, εἰς τὸ ὕψος τοῦ ὁπίου, καὶ εἰς τὴν πλήρη κατανόησιν δὲν ἠδυνήθησαν νᾶ φθάσωσιν εἰσεῖν τὰ ἀμελητὰ τοῦ αἰῶνος τούτου κάρηνα, ἧτοι τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου.

Οὕτω δὲ ἐκ τῆς ἰσχύος καὶ ὑγείας τοῦ σώματος γεννηθεῖσα ἡ δύναμις καὶ ὑγεία τοῦ πνεύματος, διετράνωσε τὴν

ἀλήθειαν τοῦ λόγματος τῶν ἡμετέρων προγόνων: τοὺς ὕμης ἐν σώματι ὕμει: καὶ ἐξηγήσατο εἰς τοὺς θαυμαστάς τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας τὴν αἰτίαν τοῦ δικαίου αὐτῶν θαυμασμοῦ.

Πλούσιοι δὲ καὶ βασιλεῖς προσέτι ἐποιοῦντο ἐπίδειξιν τοῦ πλοῦτου αὐτῶν παράγοντες εἰς τὰ ἵπποδρόμια ἵππους γενναίους, πηροὺς ἀθλοφόρους, καὶ ἄρματα πολυτελῆ. Διὰ τῆς ὠκυπρῶδος δὲ τῶν τοιούτων ἵππων καὶ ἀρμάτων νικῶντες, καὶ βραβεῖα λαμβάνοντες, πενιγρὰ μὲν, ἀλλὰ μεγίστην τιμὴν καὶ δόξαν φέροντα, ἔχαιρον μᾶλλον ἐπὶ τῇ νίκῃ ταύτῃ, παρ' ὅτι ἔχαιρον καὶ ἐκόμπαζον οἱ μὲν πλούσιοι ἐπὶ τῇ κατ' οἶκον πολυτελείᾳ καὶ τρυφῇ, οἱ δὲ βασιλεῖς ἐπὶ τῇ λαμπρότητι τοῦ Στέμματος.

Ἐκτός δὲ τῶν δημοσίων ἀποδιδόμενων τούτων τιμῶν τοῖς νικηταῖς, ἡ ἰδιαίτερα πατρὶς ἐκάστου βραβεύουσα τὴν ἀνδρείαν τῶν νικητῶν, ἀπέδιδεν αὐτοῖς καὶ ἰδιαίτερα προνόμια, ἧτοι προεδρίας εἰς τὰ δημοσία θέαματα ἀτέλειαν καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν δημοσίων ὑποχρεώσεων. Ἐν Ἀθήναις ἤξιοντο οἱ νικηταὶ τῆς ἐν τῷ Πρυτανείῳ σιτήσεως καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ ἐτάσσοντο ἐν καιρῷ τῆς μάχης πρὸ τοῦ βασιλέως. Ἴνα δὲ διαιωνίζηται ἡ μίμηξ, καὶ τὸ κλέος τῶν νικητῶν, προκαλῶνται δὲ εἰς μίμησιν καὶ οἱ ἐπιγιγνώμενοι, ἀνηγείροντο μετὰ θάνατον εἰς τιμὴν αὐτῶν καὶ ἀνδριάντες. Καὶ ὕμνοι δὲ ἐψάλλοντο ἐν ταῖς ἑορταῖς πρὸς δόξαν τῆς ἀνδρείας αὐτῶν. Ἡ δόξα δὲ αὕτη διαθρυλουμένη ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, ὑπεξέκαιε τὴν φιλοτιμίαν τῶν Ἑλλήνων καὶ παρώτρυνε πάντας εἰς μίμησιν καὶ ἀμιλλαν.

Ὁ σκοπὸς ἄρα, ὃν προσέθεντο οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ὅτι δι' αὐστηρῶν νομοθετημάτων ἐκανόνιζον νὰ γυμνάζωνται τὰ σώματα, ἧτο νὰ καταστήτῃσι διὰ τῆς Γυμναστικῆς ἰσχυρὰ καὶ βρωμαλέα αὐτὰ ταῦτα τὰ σώματα καὶ τοιαῦτα ἀληθῶς καθίσταντο διὰ τῆς διηνεκοῦς καὶ τακτικῆς ἀσκήσεως. Ἐκ τῆς ἰσχύος δὲ τῶν σωμάτων ἐπήρχετο ἡ ἰσχύς καὶ ἡ δύναμις τοῦ Πνεύματος. Ἡ βώμη δὲ τοῦ σώματος καὶ ἡ δύναμις τοῦ πνεύματος ἐγέννα τὸ φρόνημα ἐπίσης ἰσχυρὸν

καὶ γενναῖον. Ὑπελείπετο δὲ ἤδη νὰ ἐπέλθῃ ἡ πείρα εἰς ἀπόδειξιν καὶ ἐπιβεβαίωσιν τῆς δυνάμεως τῆς τριαδικῆς ταύτης ἀναπτύξεως. Καὶ καθὼς εἰς βεβαίωσιν τῆς θεωρίας πάσης ἐπιστήμης ἐπέρχεται ἡ πράξις, οὕτως ἀνεμένετο νὰ ἐπιβεβαιωθῇ ἡ προηγηθεῖσα θεωρία τῆς Γυμναστικῆς διὰ τῆς πράξεως, ἥτοι διὰ τῆς δράσεως καὶ τῶν κατορθωμάτων. Καὶ τοιαύτην εὐκαιρίαν παρέσχον εὐτυχῶς εἰς τοὺς ἡμετέρους προγόνους κατ' ἐξοχὴν οἱ Περικτικοὶ πόλεμοι. Κατὰ τοὺς πολέμους ἐκείνους οἱ πρόγονοι ἡμῶν δὲν εἶχον ἄρκουντα ἀριθμὸν σωμάτων ν' ἀντιτάξωσι κατὰ τοῦ τρομεροῦ ἐκείνου κολοσσοῦ, ὅστις ἐξεβράσθη ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ κατέκλυσε σύμπασαν τὴν Ἑλληνικὴν γῆν ἐν τῇ Εὐρώπῃ. Ἐκείτηντο ὅμως ὑψηλὸν καὶ γενναῖον τὸ φρόνημα, ὅπερ εἶχε γεννήσει ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἡ βώμη τοῦ σώματος, καὶ ἐνίσχυσεν ἔτι μᾶλλον ἢ δυνάμεις τοῦ πνεύματος. Τοῦτο ἐξηγεῖ, νομίζομεν, τὰ θαυμαστά ἐκεῖνα κατορθώματα, δι' ὧν ἀνήγειραν ἐκεῖνοι οὐρανομήκη τὰ τρόπαια. Οὕτω δὲ νικήσαντες τοὺς Πέρσας ἐν Μαραθῶνι, κατατροπώσαντες αὐτοὺς ἐν Σαλαμῖνι, καὶ παντελεῖ ὄλεθρον ἐπενεγκόντες ἐν Πλαταιαῖς καὶ ἐν Μυκάλη, ἀπέδειξαν τὴν βώμην τοῦ σώματος, τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος καὶ τὸ γενναῖον τοῦ φρονήματος μέγιστα καὶ ἀκατάβλητα.

Μετὰ ταῦτα τὰ λαμπρά, τὰ ἐνδοξα καὶ περιζήλα τῶν ἡμετέρων προγόνων κατορθώματα, ἐπέρχεται αἰὼν εἰρήνης. Καὶ εἶνε ἀληθῶς ὁ αἰὼν ἐκεῖνος, καθ' ὃν ἐπρόκειτο εἰδικώτερον πλέον νὰ δειχθῇ καὶ τοῦ πνεύματος ἡ δύναμις. Εἶνε αἰὼν σοφίας, αἰὼν δόξης καὶ πραγματικοῦ μεγαλείου. Εἶνε ὁ Χρυσοῦς αἰὼν τοῦ Περικλέους. Κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον ἀναφαίνονται εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Παλλάδος πτολίεθρον οἱ ἐξοχώτατοι πάντων τῶν αἰώνων νόες ἐν πάσῃ ἐπιστήμῃ καὶ τέχνῃ. Κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον ἀνατέλλουσι ἐν τῷ τῆς Ἀττικῆς ὀρίζοντι ὡς πυρφόρα, οὐρανοπετῆ καὶ πνευματέμφορα μετέωρα οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐπιδειξάμενοι καὶ τοῦ πνεύματος αὐτῶν τὴν δύναμιν ἐν εἰρήνῃ ὡς ἀπέδειξαν τὴν βώμην τοῦ σώματος καὶ τὸ ὑψηλὸν

καὶ γενναῖον τοῦ φρονήματος ἐν πολέμοις, ἔθηκαν νόμους αἰωνίους, καθ' οὓς πρέπει νὰ δικαιοῦνται καὶ κυβερνᾶται ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς.

Κατὰ τοὺς τύπους λοιπὸν, οὓς εἶχε κανονίσει ἡ νεμοθεσία τοῦ Σέβωνος, καὶ εἶχε συμπληρώσει ἡ μετορρυθμισίς τοῦ Κλεισθέους διαταγμένη ἡ Ἑλλὰς σύμπασα, διετέλει ἐν ἀθηροτάτῃ ἀκμῇ καὶ σώματος καὶ πνεύματος. Διατηροῦσα δὲ καὶ τὸ φρόνημα ὑψηλὸν καὶ γενναῖον, ἦτο ἐπὶ πολὺν μὲν χρόνον ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος εἰς πάντα αὐτῆς πολέμιον, ἔσται δὲ ὁ αἰώνιος τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τῆς ἀρμοζούσης εἰς λογικὸν πλαστούργημα ὕλικῆς καὶ πνευματικῆς διαίτης εἰς σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα.

Τὰς γυμναστικὰς δὲ διατάξεις τῶν ἡμετέρων προγόνων ὡς ὀρθὰς καὶ σωτηρίους εὐ μένον πρὸς σωματικὴν εὐρωστίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς πνευματικὴν εὐεξίαν καὶ δύναμιν ἀναγνωρίσαντες καὶ παραλοβότες Λαοὶ τινες τῆς Ἑσπερίας, εἰσήγαγον ταύτας πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν· ἀκριβῶς δὲ κατὰ ταύτας ζῶντες καὶ διαιτώμενοι, αἰσθάνονται καὶ τὴν ὑγίαν τοῦ σώματος, καὶ τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος. Πλὴν ἄλλ' ἔρωσι τὰ σωτήρια ταῦτα τῶν ἡμετέρων προγόνων ἔθιμα ἢ ἀδράνεια ἡμῶν φυγαδεύσασα ἐκ τῆς Πατρίδος, ἐν ἣ τὸ πρῶτον ἐκανονίσθησαν καὶ διατάχθησαν, ἐγέννησεν ἐν ἡμῖν τὴν ἀρρωστίαν μὲν καὶ δυσμορφίαν τῶν σωμάτων, τὴν ἀσθένειαν δὲ καὶ ἀδράνειαν τοῦ πνεύματος. Τῆς ἀλγεινῆς ταύτης καταστάσεως τὸ ἀποτρόπαιον φάσμα βλέπομεν καθ' ἑκάστην ἐξωγραφημένον ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν. Καὶ ἐκεῖ, ὅπου ἔπρεπε νὰ ἐπικάθηται διηγεκὲς τῆς ὑγείας τὸ κάλλιστον κόσμημα καὶ ὠραῖσμα, τὸ ἐρύθημα, ἐκεῖ ἐξαπλοῦται ἡ δυσειδὴς καὶ ἀπαισία τοῦ θανάτου γροιά! Οὕτε εἰς τοῦ δυστυχοῦς μείρακος, οὔτε εἰς τοῦ ἀθλίου νεανίου τὸ πρόσωπον, οὔδ' εἰς τὰς ἀπαλὰς τῆς νεανίδος παρειὰς φαίνεται ὑποφῶσκον τῆς ὑγείας τὸ σύμβολον! Ἡ ἀκίνησις τοῦ σώματος τὸ ἐρυθρὸν τοῦ αἵματος χρῶμα εἰς πύον μεταβαλοῦσα, ἀπεικόνισεν ἐπὶ τῶν παρειῶν καὶ τὴν ἀπαισίαν αὐτοῦ

χροιάν!! Διὰ τοῦτο ὅπου καὶ ἂν στρέψη τις τὸ βλέμμα, παντοῦ βλέπει μορφὰς ἀπικισίας, σωμάτων ἀσυμμετρίαν καὶ ἀσθένειαν, πρὸ πάντων δὲ γαλαρότητα καὶ ἀδράνειαν πνεύματος

Ἡ οἰκτρὰ αὕτη κατάστασις πρὸ πάντων τῆς νεότητος ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ νὰ ἐφελκύσῃ τὴν προσοχὴν τῆς πολιτείας, καὶ πάσῃ δυνάμει νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ προσήκουσα θεραπεία. Καὶ ἀνεγνώρισαν μὲν οἱ ἐκάστοτε κυβερνῶντες διὰ τῆς Γυμναστικῆς θὰ ἐπῆρξετο ἡ θεραπεία καὶ εἰς τὴν ἀρρωστίαν τοῦ σώματος καὶ εἰς τὴν ἀσθένειαν τοῦ πνεύματος, ἀλλὰ περιωρίσθησαν νὰ κανονίσωσι τὰ τῆς Γυμναστικῆς ἀκριβέστερον καὶ λυσιτελέστερον ἐν Ἀθήναις μόνον, ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις ὅμως ἠρκέσθησαν νὰ διορίσωσι μόνον Γυμναστάς, ἄνευ ὅμως τῆς ἀναγκαστικῆς συλλογῆς ὀργάνων γυμναστικῶν εἰς πλήρη κατάρτυσιν τῶν Γυμναστηρίων. Ἐνεκα δὲ τούτου δὲν ἐλειτούργουν καὶ τὰ Γυμναστήρια ὡς ἔδει, οὐδὲ ἐδίδοτο ἡ προσοχὴ ἡ πρέπουσα εἰς τὴν πρόσδον. Ἡ ἀδιαφορία δ' αὕτη καὶ ἐκ μέρους τῶν Γυμναστῶν καὶ ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων προϊσταμένων ἐκράτει εἰς γαλαρότητα τὰ τῶν Γυμναστηρίων, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια δὲν ἐγένετο καταφανής, οὐδὲ ἐκινεῖτο τὸ γόητρον τῶν ἀγωνιζομένων καὶ ἡ φιλοτιμία πρὸς ἀμίλλαν. Ἴνα φθάσῃ λοιπὸν εἰς τὴν πρέπουσαν περιωπήν ἡ Γυμναστικὴ, καὶ προσηκόντως ὀργανωθῶσι τὰ τῶν Γυμναστηρίων εἰς πραγματάωσιν τοῦ σκοποῦ, οὗ ἐπιδιώκει αὕτη, ἔπρεπε νὰ φανῇ ἀνήρ ἔχων βαθεῖαν γνώσιν τῶν κατὰ τὰ Γυμνάσια διατάξεων τῶν ἡμετέρων προγόνων, καὶ αἰσθανόμενος τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα προέρχονται ἐκ τῆς Γυμναστικῆς, πρὸ πάντων δὲ ζῆλον καὶ φιλοτιμίαν τοῦ νὰ γείνη ὠφέλιμος τῇ Πατρίδι αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς νὰ διοργανώσῃ πρεπόντως τὰ κατ' αὐτὴν Τοιοῦτος ἀληθῶς ἐφάνη ὁ κ. Ἰψουργὸς τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Ὁ κ. Γεροκωστόπουλος γέννημα καὶ θρέμμα ὦν τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν, καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς γινώσκων τὰς ἀνάγκας τῆς Πατρίδος αὐτοῦ, ἀνέλαβε πᾶσιν ἔλλειψιν ἐν αὐτοῖς νὰ θεραπεύσῃ.

διὰ τοῦτο καὶ πᾶν ὅ,τι τῷ ὑπεδείχθη ὡς χρῆζον ἢ ἀντικα-
ταστάτως ἢ συμπληρώσεως ἐν τοῖς ἐνταῦθα διδασκασίαις,
τοῦτο μετὰ μεγίστης προθυμίας ἐξετέλεσε. Ἄλλ' ἐκεῖνο,
διὰ τὸ ὅποιον πρέπει νὰ εὐγνωμονῇ αὐτὸν ἡ πόλις, καὶ
μάλιστα ἡ μαθητεύουσα νεότης εἶνε ἡ ἀνακαίμισις τοῦ
Γυμναστηρίου καὶ ἡ συμπλήρωσις πάντων τῶν ἀναγκαι-
οτήτων ὀργάνων πρὸς ἀκριβῆ λειτουργίαν τῶν ἀφορώντων
εἰς τὴν Γυμναστικὴν. Ὁ ζήλος δέ, ὃν ἐπεδείξατο ὁ κ.
Ἵπουργὸς τοῦ νὰ φέρῃ εἰς τελειότητα τὸ Γυμναστήριον
τῶν Πατρῶν, ἐκίνησε τὴν φιλοτιμίαν καὶ πολλῶν ἄλλων
νέων, καὶ ἀπέτελεσαν οὗτοι τὸν *Παραχαϊκὸν Γυμναστικὸν*
Σύλλογον, οὗτινος τὸ καταστατικὸν ἀμέσως ἐνέκρινεν ἡ
Κυβέρνησις, καὶ τὰ μέλη τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου Συλ-
λόγου ἀνέρχονται σήμερον εἰς τὰ 360.

Εἰς τὴν ὀργάνωσιν δὲ τοῦ Συλλόγου τούτου οὐ μικρὸν
συνετέλεσε καὶ ὁ καθηγητὴς τῆς Γυμναστικῆς κ. Ἰωάννης
Κρητικὸς, τοῦ ὁποίου ὁ ζήλος καὶ ὁ πόθος τοῦ νὰ καθι-
θροῦν ἡ χρησιμότης τῆς Γυμναστικῆς ἐν Πάτραις, καὶ
ἐπεκταθῇ, ἃν εἶνε τοῦτο ἐφικτόν, καὶ εἰς τὸ γυναικεῖον
φύλον, ὡς συμβαίνει εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑσπερίας, ὁ
πόθος, λέγω, τούτου κατέστη σχεδὸν πάθος, καὶ τὸ γλυ-
χύτερον τῶν ὀνείρων τοῦ ἀκαμάτου τούτου νεανίου.

Ἄλλ' ἵνα λάβῃ τὸ Γυμναστήριον τῶν Πατρῶν ὅμοιον
καὶ πλήρη τὸν τύπον τῶν ἀρχαίων Γυμναστηρίων ἔπρεπε
καὶ ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ νὰ ἔλθῃ ἐπίκουρος εἰς τὸν ὀργανισμὸν
καὶ τὴν κανονικὴν αὐτοῦ λειτουργίαν. Καὶ ἦλθεν ἀληθῶς
αὕτη ἐπίκουρος, μεγίστην δὲ ἐπιθυμίαν ἐπιδείκνυται καὶ ὁ
κ. Δήμαρχος εἰς τὴν τελείαν διοργάνωσιν τοῦ γυμναστικοῦ
τούτου περιόλου, καὶ ἡμεῖς πάντες, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ
πατρίς ἐνεπιστεύθη τὴν κατ' ἄμωμ παίδευσιν τῆς νεότητος,
τοῦτ' ἐστὶ τῆς Καρδίας τὴν διάπλασιν, καὶ τὴν ἀνάπτυξιν
τῆς Διανοίας. Ἡ ἐπιθυμία ἡμῶν πάντων καὶ ἡ ἐνδελεχὴς
προσπάθεια εἶνε τοῦ νὰ λάβῃ τὸ Γυμναστήριον τῶν Πα-
τρῶν πλήρη τὴν ἀφομοίωσιν πρὸς τὰ Γυμναστήρια τῶν
ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων. Καὶ ἰδοὺ σήμερον βλέπομεν ἐν-

ταῦθα τοὺς μὲν Γυμνασιάρχας καὶ τὴν λοιπὴν χόρειν τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ἐπέχοντας ἐν τῇ μερικῇ πολιλείᾳ τῆς μαθητιώσης νεότητος θέσιν ἀρχόντων τῆς ὅλης πολιτείας, τὸν Δῆμαρχον ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὴν Βουλὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἣτις εἶχε τὴν ἐπιστασίαν τῆς διαγωγῆς καὶ διαίτης τῶν νεωτέρων, καὶ τοὺς διευθυντάς τῆς Παιδονομίας ἀντιστοιχοῦντας πρὸς τὴν ἀρχὴν τῶν Δέκα Σωφρομιστῶν τῶν Ἀθηναίων. Οἱ Γυμνασταὶ δὲ καὶ Παιδοστρίβαι ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν Γυμνασιάρχον τῶν ἀρχαίων Γυμναστηρίων.

Ὑπὸ τοιοῦτον τύπον ἐγκαινίζοντες σήμερον τὸ Γυμναστήριον τῶν Πατρῶν, καὶ ἀνακαλοῦντες οὕτω τὰ πρὸ πολλοῦ φυγαδευθέντα ἔθιμα τῶν προγόνων, ἃς ἐορτάζωμεν κατὰ ἔτος ἕκαστον τὴν ἐπάνοδον τῶν σωτηρίων ἐκείνων γυμναστικῶν διατάξεων, καὶ ἃς ἐλπίζωμεν ὅτι τακτικῶς καὶ κανονικῶς γυμνάζοντες τὰ σώματα ἡμῶν ἐν τοῖς γυμναστικοῖς τούτοις περιβάλοις, οὐ μόνον τοῦ σώματος τὴν βώμην θὰ ἀνακτῆσωμεν, ἀλλὰ καὶ τοῦ πνεύματος τὴν εὐεξίαν καὶ δύναμιν θὰ ἀπολαύσωμεν. Ἐν τῷ περιβάλλῳ τούτῳ θὰ παρασκευάζονται τὰ σώματα ἡμῶν σύμμετρα, κανονικὰ καὶ εὐρωστα. Ἐν τῷ περιβάλλῳ τούτῳ αἱ περιτταὶ σάρκες, καὶ αἱ ἐξωγκωμέναι γαστέρες, τὰ ἐτώσια ταῦτα τῶν ποδῶν βάρη θὰ καταπέσωσιν. Ὁ περιβάλλος οὗτος θὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὰς παρειὰς ἡμῶν τῆς υἰγείας καὶ εὐρωστίας τὸ σύμβολον. Ἐν τῷ περιβάλλῳ τούτῳ τὰ σώματα ἡμῶν, τὰ ἐκ ἐκ τῆς ἀκίνησίας καὶ γαλαρώσεως ἀδρανῆ, παραλελυμένα καὶ δυσκίνητα καταστάντα θὰ ἀναλάβωσι βώμην καὶ δύναμιν. Ὁ περιβάλλος οὗτος θὰ εἶνε τὸ ἰατρεῖον καὶ ἡ πανάκεια πάντων τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν ἀρρωστημάτων. Ὁ περιβάλλος οὗτος, ἔταν καλῶς ἐννοηθῶσι τὰ ἐξ αὐτοῦ σωτήρια ἀποτελέσματα, θὰ ἐρημώσῃ τοὺς ἀφροδισίους ἐκείνους κευθμῶνας, ἐνθα τόσαι νεαραὶ ὑπάρξεις κατατρίβονται, φθειρόμεναι σωματικῶς, πνευματικῶς καὶ ὑλικῶς. Ὁ περιβάλλος, τέλος, οὗτος ἀποσπᾶσας ἀπὸ τῶν γαμαιζήλων καὶ ποταπῶν τὸν νοῦν ἡμῶν, θὰ ἀνυψώσῃ τὸ

φρόνημα καὶ τὴν διάνοιαν εἰς τὴν πρέπουσαν τοῦ ἀνθρωπίνου προορισμοῦ περιωπὴν, καὶ εἰς πάντας ἡμῶν τοὺς τῶς σοδοαίμονας καὶ καχεκτικούς θά ἐπενέγκῃ τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἀναγέννησιν.

Ἐν τῇ ὁμηγυρεὶ ταύτῃ βλέπω ἰκκνοὺς ἄδρας καὶ πολλοὺς νέους παρχαθημένους, ἄλλους μὲν πρό μικροῦ ἀλείπτας τῆς ἐπιστήμης γενομένους, ἄλλους δὲ μήπω ἀπογαλακτισθέντας ἀπὸ τοῦ τῶν Μουσῶν γάλακτος, καὶ ἄλλους τοῦ Κερδῶου Ἐρμοῦ ὀπαδοὺς καὶ θιασώτας ἤδη ὄντας. Πρὸς ὑμᾶς, ὦ νεώτεροι, τελευτῶν στρέφω ἤδη τὸν λόγον. Ἐκούσατε τίνων προγόνων ἀπόγονοι εἴμεθα. Ἐμάθετε ἕτ᾽ ἤθη καὶ ἔθιμα, ἅτινα θεμιουργήσαντες, νομοθετήσαντες καὶ ἀπαρεγκλίτως ἀκολουθοῦντες ἐκεῖνοι ἐδόξαν, καὶ μεγάλην ἐποίησαν τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Ἐκείνους καὶ ἡμεῖς οἱ ἀπόγονοί των ἄς μιμώμεθα. Ἐκείνων τὰ πνευματικὰ ἀριστουργήματα, ἐν χειρὶ πάντοτε ἄς ἔχωμεν, οἵτινες ὑπῆρξαν τὰ ἀγλαύμορφα ἄνθη τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ τὰ πολυφρούτατα τῆς σοφίας φυτὰ, καὶ οἱ δαδούχοι τῆς Γῆς ἀπάσης. Ἐνεκα τῆς ἀκηδείας καὶ τῆς ψυχρότητος, ἣν δεικνύομεν πρὸς τὰ σωτήρια ἐκείνων διδάγματα ἐπεσύραμεν καθ' ἡμῶν αὐτῶν τὴν γενικὴν σχεδὸν τῆς Ἑσπερίας γλεύην. Ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς πᾶσιν. Ἐνεκολάψαμεν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Πατρίδος ὄνομα μῶμον, τὸν ὁποῖον ἄλλως δὲν δύναμεθα ν' ἀποπλύνωμεν, ἢ μεταβάλλοντες βίον. Βλέπουσα δὲ ἡ γλυκυτάτη ἡμῶν Πατρίς τὴν ἀκόλαστον καὶ ἀναξίαν τῶν ἐαυτῆς τέκνων διαγωγὴν ἡμῶν, ἣν διάγομεν σήμερον, ὡς μήτηρ φιλόστοργος θλίβεται, ἀδημονεῖ καὶ τὰ σπλάγγχα τιτρώσκειται. Με δακρυδρέατους δὲ ὀρθαλοῦς ὑποδεικνύει ἡμῖν ὅτι ὀρεῖλομεν τὴν τεταπεινωμένην, τὴν ἀστεθῶς ὑβρίζομένην, τὴν ἐξουθενημένην τὴν ὑπὸ πάντων καταδικωμένην Πατρίδα νὰ ἀνυψώσωμεν εἰς τὴν δόξαν καὶ περιωπὴν ἐκείνην, εἰς ἣν ἀνύψωσαν τὰ πρωτότοκα αὐτῆς τέκνα. Ὅποιαν δὲ χάραν ἠσθάνετο τότε ἐπὶ τῇ σεμνότητι καὶ φιλοπατρίᾳ τῶν τέκνων τῆς ἐκείνω, τὴν αὐτὴν καὶ μείζονα ἔτι θλίψιν καὶ μετρικὴν ἀλγηδὸνα αἰ-

σθάνεται σήμερον βλέπουσα ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ ψευδοπολιτισμοῦ τῆς Δύσεως καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν ἀλλοιωθέντας, καὶ ὅλως ἀγνωρίστους καταστάντας. Ἄς ἀποριψώμεν μακρὰν ἀφ' ἡμῶν τὸν δολέθριον τοῦτον τῆς Διαιωνίου χιτῶνα, ἐν ἐνέδυσεν ἡμᾶς ὁ νεώτερος ψευδοπολιτισμὸς, καὶ τὰ πολυποίκιλα ταῦτα τῆς Ἀφροδίτης ῥάκη, ἅτινα ἀπὸ πολλοῦ κατέκλυσαν τὴν Πατρίδα ἡμῶν, καὶ ἄς ἐνδυσώμεν τὸν σεμνὸν καὶ κόσμιον τῆς προγονικῆς ἀπλότητος μανδύαν. Οὕτω συμβουλεύει, οὕτω παραινεί, οὕτως ἐπιθυμεῖ νὰ πράξωμεν ἡ πολυπαθὴς ἡμῶν μήτηρ Ἑλλάς. Ἄλλοτε διὰ τοῦ Σωκράτους, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναβάσα, καὶ ὡς ἄλλος τοῦ Αἰσχύλου Προμηθεὺς τὸ θεῖον τῆς Σοφίας πῦρ κλέψασα, μετέδωκεν εἰς τὸν Κόσμον καὶ ἐρώτισεν αὐτόν, ἡμᾶς δὲ αἰγλήν καὶ λαμπρότητα περιέβαλε· καὶ σήμερον τοῦτο εἰς ἡμᾶς παραγγέλλει, νὰ τιμῆσωμεν τὸ μέγα καὶ ἔνδοξον καὶ περικέλευτον ὄνομα τὸ ὁποῖον ἀρῆκεν εἰς ἡμᾶς καὶ νὰ μὴ ἀνεχθῶμεν μηδὲ τὴν ἐλαχίστην σπιλωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, οὕτινος γνήσια νέκνα τυγχάνομεν. Κατὰ τὰ ἦθη δὲ καὶ ἔθιμα τῶν πρωτοτόκων αὐτῆς τέκνων ἀπαραγκλιτῶς διαιωτέμενοι, νὰ τηρήσωμεν τὸν Ἑθνισμὸν ἡμῶν γνήσιον καὶ ἀμιγῆ παντός θνητοῦ φουρίματος. Καὶ ταῦτα μὲν ἡ Πατρίς παρακελεύεται. Ἐκ τῶν τάξεων δὲ τῶν ἡρώων ἐκείνων, οἵτινες τὸ μέγα τῆς Τουρκίας λατομεῖον σχίσαντες, καὶ τὸν ἀνδριάντα τῆς θείας Ἐλευθερίας ἀνεγειραντες, ταύτην ὡς παρακαταθήκην ἱερὰν παρέδωκαν ἡμῖν, ἵνα μετὰ δώμεν καὶ εἰς ἐκείνους, ὧν ἡ γῶρα κατέστη ἤδη τόπος σκότους, ἐνδιαίτημα ἀμαθείας καὶ γαυνώσεως, σχολεῖον ἀνομίας καὶ βραβδρισμοῦ, ἐκ τῶν τάξεων, λέγω, τῶν μαρτύρων ἐκείνων τῆς Θρησκείας καὶ Ἐλευθερίας ἀκούω φωνὴν βραχνὴν καὶ διακεκομμένην λέγουσαν. «Ὁ ἱερός ὑπὲρ Ἐλευθερίας ἀπάντων τῶν τέκνων τῆς Ἑλλάδος ἀγὼν δὲν ἐπερασθή! Ἀναχωρῆ ὄπλων ἐγένετο! Ὅφείλετε νὰ ἐτοιμασθῆτε, ἵνα συνεχίσῃτε τὸν ἱερὸν ἀγῶνα καὶ ν' ἀποδώτῃτε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς ἡμῶν τὴν Ἐλευθερίαν! Ἡ δὲ

τῆς γλυκυθύμου τχύτης φωνῆς εὐχὴ τῶν ἡρώων τοῦ 21
δὲν θὰ πραγματοποιηθῇ, ἂν δὲν ἀποβάλωμεν τὰ ξένα ἦθη
καὶ ἔθιμα, εἰς ἀδουλικῶς ἀπότινος υποκύψαμεν, καὶ ἂν
δὲν ἀναλάβωμεν νὰ μορφώσωμεν διὰ τῆς Γυμναστικῆς τὰ
σώματα ἡμῶν εὖρωστα, καὶ τὰ φρονήματα γενναία, ὥστε
ὀλίγοι ὄντες πρὸς πολλοὺς νὰ ἀντιταχθῶμεν, καὶ συντε-
λέσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν Ἐλευθερίαν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν,
ὅπως καὶ ἐκεῖνοι τὰ μέγιστα συνεβάλλοντο εἰς τὴν Ἐλευ-
θερίαν τῆς μικρᾶς ταύτης γωνίας τοῦ ὅλου Ἑλληνισμοῦ.
Εἶθε αἱ εὐχαὶ τῶν μαρτύρων ἐκείνων καὶ τὰ παθήματα τῶν
δούλων ἀδελφῶν νὰ ἐξεγείρωσιν ἡμᾶς ἐκ τοῦ ληθάργου,
εἰς ὃν ἔρριψε τὴν ἐνεστῶσαν γενεάν ὁ ψευδοπολιτισμὸς
τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἐμπνεύσωσιν ἡμῖν τὸν ἅγιον ἐκει-
νον ἐνθουσιασμόν, ὑφ' οὗ ἐμπνευσθέντες οἱ πατέρες ἡμῶν
καὶ τὰ ὄπλα κατὰ τῶν τυράννων ἀράμενοι, τὴν Ἐλευθε-
ρίαν ἡμῖν ἐκτήσαντο. Γένοιτο!

